

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Studies in Moroccan Judaism - 13922

Last update 10-09-2022

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 2nd degree (Master)

Responsible Department: History of Jewish People & Contemporary Jewry

Academic year: 0

Semester: 1st Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Dr. David Guedj

Coordinator Email: david.guedj@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: Tuesday 17:00-18:00 by appointment

Teaching Staff:

Dr. David Guedj

Course/Module description:

The Jewish community of Morocco is an ancient community, with a fascinating, multifaceted history. Featuring a tour through Jewish sites in Morocco, the course seeks to encompass various aspects that pertain to the history, culture, language, art, and the overall rich tapestry of life. In the first semester, as part of frontal lessons in class, key topics in the history of Morocco's Jewry shall be explored with Dr. David Guedj and guest lecturers.

During March, a week-long learning tour will take place in Morocco. To participate in the study tour, you must register for course number: 13882.

Course/Module aims:

In-depth exploration of Morocco's Jewish community as far as its political, social, cultural and intellectual history. This will involve reading studies and primary sources and a tour in Morocco.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

By the end of the course, students will master the acquired body of knowledge and be trained in a critical reading of studies, while reading and analyzing various primary sources.

Attendance requirements(%):

100

Teaching arrangement and method of instruction: Each class is set to involve a talk, a discussion into an essay and a close reading of a primary source. Some classes will host experts in various aspects of Morocco.

Course/Module Content:

Morocco and its Jews, Jews in the pre-colonial period, Muslims and Jews, Jewish languages, rabbis and Rabbinic literature, education, Kabbalah, press, Haskalah, saint worship, Piyyut and poetry.

Required Reading:

ספרי יסוד על יהדות מרוקו

יעקב משה טולדנו, ספר נר המערב : הוא תולדות ישראל במרוקו, ירושלים תשל"ג
חיים זעפרני, אלף שנות חיים יהודיים במרוקו: היסטוריה ותרבות, דת ומיסטיקה, לוד תשמ"ו
אליעזר בשן, יהדות מרוקו, עברה ותרבותה, תל אביב 2000
חיים סעדון (עורך), מרוקו: קהילות ישראל במזרח במאות התשע-עשרה והעשרים, ירושלים תשס"ד
Emily Gottreich, *Jewish Morocco: A History from Pre-Islamic to Postcolonial Times*, London 2020
חיים זאב הירשברג, מארץ מבוא השמש: עם יהודי אפריקה הצפונית בארצותיהם, ירושלים 1957
חיים זאב הירשברג, תולדות היהודים באפריקה הצפונית: התפוצה היהודית בארצות המגרב מימי קדם
ועד זמננו, ירושלים 1965
ירון צור, קהילה קרועה: יהודי מרוקו והלאומיות 1943-1954, תל אביב 2002

אהרן ממן, "התפתחויות לשוניות אצל יהודי צפון אפריקה מגירוש ספרד עד זמננו", ספונות כב
(תשנ"ט), עמ' 141-190
אלימלך וסטרייך, "תקנות מגורשי קסטיליה בפאס למניעת עיגון במצבי ייבום", בתוך: משה בר-אשר,
משה עמאר ושמעון שרביט (עורכים), פאס וערים אחרות במרוקו רמת-גן תשע"ג, עמ' 317-334
אלמוג בהר, "שם טשטשו התחומים בין ישראל לעמים: על שירתו של ר' דוד בוזגלו", פעמים
163-164 (תש"ף-תשפ"א), עמ' 51-119
אמנון רז'קרוצקין, תודעת משנה, תודעת מקרא: צפת והתרבות הציונית, ירושלים 2022, עמ'
165-182
גבריאל אבן צור, "לתקן את החיים", סגולה 115 (ינואר 2020), עמ' 18-29
ג'יין גרבר, "ברית עומר' במרוקו - הערכה מחודשת של יחסי מוסלמים-יהודים", בתוך יהודים במרוקו
השריפית: פרקים בתולדות היהודים במרוקו מהמאה ה-16 עד ימינו, שלום בר אשר (עורך), ירושלים
תשל"ז, עמ' 53-61
דוד גדג', "דיוקנאות, ארץ-ישראל והקהילה היהודית במרוקו: שלושה דימויים חזותיים בעיתון Avenir'
Illustré", עמ' 23-51 (ז'תשע), 150-152, פעמים,
דוד גדג', אור במערב: התרבות העברית במרוקו, 1912-1956, ירושלים 2022, עמ' 55-81
דן מנור, קבלה ומוסר במרוקו: דרכו של ר' יעקב אביחצירא, ירושלים תשמ"ב, פרק המבוא
חיים בנטוב, "קווים אחדים בדרכי פסיקתם ההלכתית של חכמי הספרדים וחכמי מארוקו", בתוך: משה
עמאר (עורך), קו-לקו: קובץ מחקרים על יהדות המגרב, ירושלים תשמ"ג, עמ' 111-123
חיים זעפרני, "החינוך היהודי המסורתי במרוקו", בתוך: חיים זאב הירשברג (עורך), זכור לאברהם:
קובץ מאמרים לזכר ר' אברהם אלמאליח נ"ע חמש שנים לפטירתו, ירושלים תשל"ב, עמ' 123-139
חיים סעדון ויהושע פרנקל, "פולחן הקדושים", בתוך מרוקו: קהילות ישראל במזרח במאות התשע-
עשרה והעשרים, חיים סעדון (עורך), ירושלים תשס"ד, עמ' 257-272
ידידה סטילמן, "השפעות ספרדיות על התרבות החומרית של יהודי מרוקו", בתוך: מורשת יהודי ספרד
והמזרח: מחקרים, בער' י' בן-עמי, ירושלים תשמ"ב, עמ' 359-366
יוסף שטרית ודניאל שרוטר, "הרפורמות במוסדות היהודיים במרוקו בראשית השלטון הקולוניאלי:
השיקולים, הכיוונים והנימוקים (1912-1919)", מקדם ומים ו (תשנ"ה), עמ' 71-103
יוסף שיטרית, "השירה האישית והחברתית בערבית-יהודית של יהודי מרוקו", מקדם ומים א (תשמ"א),
עמ' 185-230
יוסף שיטרית, "מודעות חדשה לאנומליות וללשון: ניצניה של תנועת השכלה עברית במרוקו בסוף
המאה הי"ט", מקדם ומים ב (תשמ"ו), עמ' 129-168
יוסף שיטרית, "ר' דוד בוזגלו: המשורר העברי האחרון במרוקו", בתוך: יוסף שיטרית, פיוט ושירה
ביהדות מרוקו: אסופת מחקרים על שירים ועל משוררים, ירושלים תשנ"ט, עמ' 317-394
יורם בילו, ללא מצרים: חייו ומותו של רבי יעקב ואזנה, ירושלים 2004, עמ' 145-183
יורם בילו, שושביני הקדושים: חולמים, מרפאות וצדיקים בספר העירוני בישראל, חיפה 2005, עמ'

60-11

יששכר בן עמי, הערצת הקדושים בקרב יהודי מרוקו, ירושלים תשמ"ד, 32-11, 98-85
מאיר בוזגלו, "סאלים, חיים, ודוד: וראציות של שכחה", תיאוריה וביקורת 22 (2003), עמ' 171-184
מאיר בוזגלו, "סוף ההתחלה", בתוך: הפיוט כצוהר תרבותי: כיוונים חדשים להבנת הפיוט ולהבנייתו
התרבותית, חביבה פדיה (עורכת), רעננה 2012, עמ' 385-388
מאיר בר-אשר, "מעמד המשפטי של היהודים במרוקו על פי אסכולת ההלכה המאלכית", בן עבר
לערב יב (תש"ף), עמ' 112-128
מיכאל לסקר, "החינוך היהודי במרוקו", פעמים 9 (תשמ"א), עמ' 78-99
משה חלמיש, הקבלה בצפון-אפריקה למן המאה הט"ז: סקירה היסטורית ותרבותית, תל אביב
תשס"א, עמ' 7-12
מנחם אלון, "ייחודה של הלכה וחברה ביהדות צפון אפריקה מלאחר גרוש ספרד ועד ימינו", בתוך:
הלכה ופתיחות - חכמי מרוקו כפוסקים לדורנו, תל אביב, תשמ"ה, עמ' 15-38
נעם סטילמן, מוסלמים ויהודים במרוקו - דרכי תפיסה, תדמיות וסטריאוטיפים, בתוך יהודים במרוקו
השריפית: פרקים בתולדות היהודים במרוקו מהמאה ה-16 עד ימינו, שלום בר אשר (עורך), ירושלים
תשל"ז, עמ' 62-73
עפרה תירוש-בקר, "לשוונותיהם של יהודי אלג'יריה", בתוך: חיים סעדון (עורך), אלג'יריה, ירושלים: בן
צבי, 2011, עמ' 117-132
רחל אליאור, "מקובלי דרעה", פעמים 24 (תשמ"ה), 73-36
שלום בר אשר, הנהגה וחברה: סוגיות בתולדות ההנהגה והחברה היהודית במרוקו בזמן החדש, לוד
2017
שלום צבר, "הכיסוי למזוזה - חפץ ריטואלי אמנותי ייחודי בחייה של האישה היהודייה בערי מרוקו",
בתוך: דמתה לתמר: מחקרים לכבודה של תמר אלכסנדר, כרך שני, עורכים: אליעזר פאפו ואחרים,
באר שבע 2015, עמ' 575-600
שלמה דשן, צבור ויחידים: סדרי חברה בקהילות יהודי מרוקו במאות ה-18-19, תל אביב 1983
Edwin Seroussi, Liturgy: an overlooked space in the Moroccan Jewish musical map,
in: Jews and Muslims in Morocco: Their Intersecting Worlds, Edited by Joseph Chetrit,
Jane S. Gerber, and Drora Arussy, Lanham, Maryland 2021, pp. 245-268
Shalom Sabar, "The Preservation and Continuation of Sephardi Art in Morocco,"
European Judaism, 52, 2 (2019): 59-81

Additional Reading Material:

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 0 %
Presentation 0 %
Participation in Tutorials 0 %
Project work 100 %
Assignments 0 %
Reports 0 %
Research project 0 %
Quizzes 0 %
Other 0 %

Additional information:

A study tour to Morocco in the second semester can be added to this course. See course number: 13882.